

Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları
Yayın No: 1322

Biyografi Serisi: 7

Duruşunu Bozmayan Adam Mehmet Akif Ersoy
Mehmet Nezir GÜL

Yayın Koordinatörü: Murat AYDEMİR
Editör: Veysel ALTUNTAŞ
Tashih: Tuba Nur KAYA
Kapak Tasarımı: Yılmaz Cahit AYDIN
İç Tasarım: R. Ahmet AKAY

1. Baskı, Mayıs 2024, Ankara, 1.000 Adet
ISBN: 978-625-428-518-9
Yayıncı Sertifika No: 48058

© Bütün yayın hakları Türkiye Diyanet Vakfına aittir.
Bu eser Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık
Ticaret İşletmesi Yönetim Kurulu'nun 24.11.2023
tarih ve 183 sayılı kararıyla uygun görülmüştür.

Ostim OSB Mah. 1256. Cad. No: 11
Yenimahalle/ANKARA
0312 354 91 31 (pbx)
0312 354 91 32
bilgi@tdv.com.tr

Duruşunu Bozmayan Adam

**MEHMET
AKİF ERSOY**

Mehmet Nezir GÜL

İçindekiler

Ön Söz	IX
--------------	----

GİRİŞ

Akif, Bir Şahsiyet Portresi	2
Mehmet Akif Ersoy'un Kısaca Hayatı	5
Niçin Mısır'a Gitti?	18
Susarak Konuşması	23
Mısır'da Yoklukla Geçen Günler ve Hasret	27
Son Günleri	31

Birinci Bölüm

ÖRNEK KİŞİLİĞİ

Sözünde Duran Adam	40
Doğruluk Abidesi	45
Samimiyet Zirvesi	49
Nezaket ve Tevazusu	51
Fedakâr İnsan	56
Dinine Bağlı Bir Şair	59
Paraya ve Maddeye Önem Vermezdi	64
Sporu Seven Şair	69
Musikisever, İnce Ruhlu	72
Yalnızlığa Sığınan Bir Münzevi	77

Bir Öğrenci Olarak Akif	79
Bir Okuyucu Olarak Akif	83
Bir Eğitimci Olarak Akif	86
Bir Baba Olarak Akif	91
Mizahtan Hoşlanırdı	95
Üstad Akif'ten Latifeler, Nükteler	98

İkinci Bölüm

SOSYAL VE MÜCADELECI KİŞİLİĞİ

Camideki Şair	110
Kur'an Âşığı, Kur'an Şairi	112
Kur'an Tercümesi	117
Cesur İnsan	126
Cephedeki Şair	129
Mücadele İnsanı	135
Tevfik Fikret'le Mücadelesi	139
Asım'ın Nesli, İdeal Gençlik	143
Siyasete Mesafeliydi	147
Basına Önem Verirdi	151
Dostlarına Değer Veren Bir Dost	154
Bazı Dostları	158
Bazı Hatıralar	168
Eleştiriler, Sevenler ve Sevmeyenler	175

Üçüncü Bölüm

FİKİR DÜNYASI

Şair Akif	188
Temel Anlayışı: İslamcı Akif	193
Vatan, Millet Sevgisi	196

Doğu Batı ve Medeniyet Anlayışı	200
Kadın ve Aile	208
Mehmet Akif'ten Seçme Sözler	210
Üstad'dan Hikâyeler	219

Dördüncü Bölüm

ESERLERİ

<i>Safahat</i>	226
Nesirleri	229
Tercümeleri	230
Yazışmaları/Mektupları	231
Yarım Kalan İşleri	231
Çanakkale Şehitlerine	233
Adı Millî Ama Kendisi Evrensel Marş: İstiklal Marşı	239
Mehmet Akif Ersoy Kronolojisi	247
Ne Dediler?	263
Konularına Göre Seçme Şiirler	275
Yararlanılan Kaynaklar	319

Ön Söz

Bizleri insan ve Müslüman olarak yaratan, yolumuzu aydınlatan peygamberler gönderen ve içimizden bize önderlik yapacak öncüler çıkaran Rabbimize sonsuz hamd ve senalar olsun. Önderimiz Hazreti Muhammed'e salat ve selam olsun. O öncüler ki iman, salih amel ve yüce değerler uğruna mücadele etmenin örneğini bize sundular. Onlar bizim yol gösteren fenerlerimiz, hakkı haykıran seslerimiz, gerçeği işiten kulaklarımız, zulme dur diyen ellerimiz, değerlerimizi savunan erlerimiz oldular. Zaman ve mekâna bakmadan görev ve sorumluluğunu yerine getiren kahramanlar, en gerekli olduğu zamanda topluma sahiplik eden liderler oldular. Allah'a hamd olsun ki tarihimiz böylesi sayısız öncü şahsiyetlerle doludur.

İşte bunlardan biri de hepimizin yakından tanıdığı daha doğrusu tanıdığını zannettiği bir isimdir: Mehmet Akif Ersoy. Milletimizin özellikle gençlerimizin onu tanıması, örnek alması gerekiyor. Bu bizim için dinî, millî, tarihî ve edebî bir görevdir.

Üstad Akif'i tanımamız gerekiyor. Hakkında binlerce kitap ve makale yazılmış bir insan olmasına rağmen yine de onu yeterince tanıdığımızı söyleyemeyiz. Bu çalışmayı yaparken gördüm ki Akif'in savunduğu

değerlerle aynı hassasiyette olan pek çok insanımızın evinde *Safahat* bulunmamaktadır. Adını sıkça tekrar ettiğimiz ama şiirlerini neredeyse hiç okumadığımız Akif’in hayatını ise gündemimize hiç almıyoruz. Ona olan sevgimiz sadece sözde kalmaktadır. Akif, bizim için ya mitolojik bir kişiliğe dönüşmekte ya da sosyal hayatını, düşünce yapısını bilmediğimiz tarihi bir karakter olarak tarihin tozlu sayfalarında kalmaktadır.

Yavuz Bülent Bakiler’in anlattığı şu olay, bu tespitimizi doğrulamaktadır: “Mehmet Akif’in vefat yıldönümü vesilesiyle Kültür Bakanlığının organize ettiği bir toplantıda, Bakan sözlerine şöyle başladı: ‘Bildiğiniz gibi Akif yurt dışında öldü. Gönülümüz onun mezarının daha fazla yurt dışında kalmasına razı değil. Bakanlığımız öncelikle Akif’in mezarını yurt dışından getirecektir. İkinci faaliyetimiz Akif’in büyük eseri olan “Sefahat”ı bastırıp yayımlamak olacaktır. Bilindiği gibi “Sefahat”, yayınevlerimizde yeteri kadar bulunmamaktadır.’ Koskoca Kültür Bakanı’nın, Akif’in mezarının Edirnekapı Şehitliği’nde olduğundan haberi yok. Onu belki de Nazım Hikmet’le karıştırıyor. Safahat diyeceğine “Sefahat” diyor. Sefahat kelimesi, ahlaksız başıboş yaşam anlamına geliyor.

Evet, Akif’i seviyoruz ama hakkında fazla bilgimiz yok. Hakkında yazılan iki yüzü aşkın kitap ve iki binden fazla makaleye rağmen tanımıyoruz. Onu seviyoruz ama sadece resmî anma toplantılarına hapsediyoruz. Onu seviyoruz ama *Safahat*’ı okumuyoruz. Onu seviyoruz ama hayatını anlatan eserleri

incelemiyoruz. Onu seviyoruz ama bazı şiirlerini tören veya programlarımızda slogan veya coşturucu bir metin olarak kullanmanın ötesine geçemiyoruz. Onu seviyoruz ama onun kişiliği hakkında beş on anekdotun ötesinde bir malumat edinmemişiz.

Oysa gençliğimizin onu tanınması oldukça önemli. Çünkü Üstad Mehmet Akif, çok yönlü bir insandı. Mütefekkir. Dinî meseleler, Müslümanların sıkıntıları, devletin hâli üzere kafa yorar, şiir ve yazılarında öneri ve tespitlerde bulunurdu. Âlimdi. İslam'ı iyi bilen bir âlim. Medreseden icazetli değildi ama kendisini pek çok hocadan aldığı derslerle yetiştirmiş, dinî alanda yetkin biri hâline getirmişti. Şairdi. Milletimizin, ümmetin dertlerini dile getirmiş büyük bir şairdi. Kelimeleri birer mermi gibi düşmanın üzerine boşaltır, birer hikmet olarak müminlere sunardı. Hareket ve mücadele adamıydı. İstiklal Mücadelesi'ne bizzat katılmış bir mücahit ve özgürlükçüydü. Fildişi kulesine çekilerek ahkâm kesmez, ne yapılması gerekiyorsa onu gerçekleştirirdi. Sadece kelimeleriyle değil tüm yaşantısıyla gerçekleri haykırırdı. Halk adamıydı. Halkının sorunlarını bilir, onları yazı ve şiirlerinde dile getirmekten çekinmezdi. Arkadaşlarına her dem yardım elini uzatmış bir vefakârdı. Yaşı, dini, cinsiyeti ne olursa olsun herkese sahip çıkmış bir yardımseverdi. Yüksek okulda okumuş, dört dil bilen bir aydıdı. Gerçek bir aydın yani münevverdi. Solmaz, pörsümez, ezeli ve ebedî hakikatlerin âşığı, sahte ışıklara aldanmayan ve okuyucusunu da aldatmayan bir insandı. İslahatçı bir düşünürdü. Örneğin medreselere karşı değildi ama medreselerin

ıslahından yanaydı. Kısacası her şeyiyle örnek olmuş bir şahsiyetti.

Biz bu eserimizde Üstad'ın hayatından bazı kesitler sunarak onu daha yakından tanımaya çalışacağız. Onu tanıdıkça daha da çok sevecek, sevilmesi ve örnek alınması gereken bir insan olduğunu anlayacak, fikir ve ruh dünyamızda gelişmeler kaydedeceğiz. Bol hatıralarla örneklendirerek akademik anlatıma kaymadan belli başlıklarla kişiliğindeki mükemmel yönleri anlamaya çalışacağız. Akif ve düşüncelerinin zihnimizde yer etmesi, duruşunun örnek alınması bizi bahtiyar edecektir. Duruşunu Bozmayan Adam'ın ruhu şâd, mekânı cennet olsun.

Mehmet Nezir Gül